

Americký malíř a grafik rakouského původu Max Pollak, od jehož smrti vloni uplynulo padesát let, je dnes v Čechách, mimo okruh znalců výtvarného umění, prakticky neznámý. I proto pro nás může být překvapivé, že mezi jeho ranými pracemi nacházíme řadu motivů českého Podkrkonoší a též několik pohledů na Miletín.

Max Pollak se narodil v únoru 1886 do pražské židovské rodiny, která však záhy přesídlila do Vídně. Tam také Max vyrůstal. Již jako student umělecké školy hodně cestoval po Evropě, po první světové válce i po Americe, kam se v roce 1937 vystěhoval natrvalo. Žil a tvořil převážně v Kalifornii, kde také v květnu 1970 zemřel. Dodnes patří mezi uznávané americké malíře 20. století.

Ač Vídeňák, většinu příbuzných měl v Čechách. A zde nacházíme také jeho vazbu na Miletín – Maxova matka Elisabetha Pollaková byla sestřenicí miletínského nájemce vinopalny a zakladatele továrny na výrobu lihových nápojů Gustava Lokesche. Přibližme si jejich rodové vztahy.

Nestorem rodu byl Ezechiel Loksche, židovský kupec, který v roce 1814 získal úřední povolení k sňatku a status židovského familianta pro panství Nový Zámek u České Lípy. Odtud se však nejpozději po úmrtí své první manželky Ester odstěhoval, a v březnu 1816 se v Bělohradě oženil s dcerou vinopalníka Abraháma Turnovského Kateřinou. Spolu měli přinejmenším dva syny, Adolfa (1817) a Eduarda (1826). Rodina tehdy žila zpola kočovným životem, putovala z jednoho panství na druhé, po nějakou dobu žili v Rohoznici, poté v Třebihošti. V červnu 1846 Ezechiel zemřel. Brzy poté, po roce 1848, padla většina segregačních opatření vůči Židům, oba synové se mohli oženit a začít svobodně podnikat. Tehdy si také změnilí příjmení z Loksche na Lokesche.

Adolf se oženil v říjnu 1849 v Hořicích s Kateřinou Franklovou z Chlumu. V té době již měl propachtovánu starou

panskou vinopalnu v Miletíně čp. 128 a zajištěnou existenci. Na svět přivedli nejméně 11 dětí, z nichž nás nejvíc zajímá nejmladší syn Gustav, narozený v Miletíně v dubnu 1863. Ten totiž po otcově smrti převzal jím založený podnik v čp. 131. V Miletíně byl oblíben, miletínský krejčí František Birner na něj rád vzpomínal jako na korpulentního pána, zpola slepého dobráka v černých brýlích, přesto však velmi inteligentního a vzdělaného. V roce 1915 uzavřel úřední sňatek se svobodnou matkou, katoličkou Františkou Erbenovou a jejího syna (narozeného v srpnu 1896) přijal za svého. Gustav Lokesch zemřel v květnu 1927, podnik odkázal právě adoptivnímu synovi.

Ale vraťme se ještě k Adolfovu mladšímu bratru Eduardovi. Ten se uchytil v Praze, kde založil později vyhlášenou galanterní továrnu, zaměřenou na výrobu kovových knoflíků, spon či druků. Ože-

nil se v listopadu 1858 a zplodil čtyři syny a šest dcer. Synové později převzali rodinný podnik, dcera Alžběta (narozená v listopadu 1861) se v červnu 1883 provdala za Ignáce Pollaka. Jim se pak narodil syn Max.

Vysvětlení Maxova vztahu k Miletínu je tedy nabíledni: student jezdil na prázdniny k příbuzným do Čech a zřejmě pobýval i u „strýčka“ Gustava Lokesche v Miletíně. Malebnost českého venkova jej inspirovala k řadě kreseb, v nichž nám zanechal cennou památku. Některé z nich si díky tomu můžeme prohlédnout i v tomto předvánočním čase.

Mgr. Jan Hlavatý